

UNIT-II SEC

Structural Management- গাঁথনিগত পৰিস্থিতি

সংঘাত বিশ্লেষণ আৰু সংঘাত ব্যৱস্থাপনাত সংঘাতত অৰিহণা যোগোৱা গাঁথনিগত পৰিস্থিতিসমূহ বুজি পোৱাটো ফলপ্ৰসূ সমাধানৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয়। ইয়াত সততে বিবেচনা কৰা কিছুমান মূল গাঁথনিগত অৱস্থা উল্লেখ কৰা হৈছে:

১) সম্পদৰ অভাৱ: পানী, ভূমি বা খনিজ পদাৰ্থৰ দৰে সীমিত সম্পদৰ ওপৰত প্ৰতিযোগিতাই সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে, বিশেষকৈ যিবোৰ অঞ্চলত এই সম্পদসমূহ জীৱিকা বা অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ বাবে অপৰিহাৰ্য।

২) অৰ্থনৈতিক বৈষম্য: সম্পদ, আয় আৰু অৰ্থনৈতিক সুযোগৰ সুবিধাৰ বৈষম্যই বিভিন্ন সামাজিক গোটৰ মাজত উত্তেজনাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে, যাৰ ফলত অৰ্থনৈতিক সম্পদ আৰু ক্ষমতাক লৈ সংঘাতৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে।

৩) ৰাজনৈতিক বৰ্জন: যেতিয়া কিছুমান বিশেষ গোট বা সম্প্ৰদায়ে ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াৰ পৰা প্ৰান্তীয় বা বৰ্জন অনুভৱ কৰে, তেতিয়া ই ক্ষোভৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে আৰু ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিত্ব, ক্ষমতা বিভাজন, সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ ওপৰত সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে।

৪) জাতিগত, ধৰ্মীয় বা সাংস্কৃতিক পাৰ্থক্য: জাতি, ধৰ্ম, ভাষা বা সাংস্কৃতিক পাৰ্থক্যই সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে, বিশেষকৈ বিভিন্ন সমাজত য'ত গোটসমূহে স্বীকৃতি, অধিকাৰ বা স্বায়ত্তশাসনৰ বাবে প্ৰতিযোগিতাত অৱতীৰ্ণ হ'ব পাৰে।

৫) ঐতিহাসিক অভিযোগ: অতীতৰ অন্যায়, সংঘাত বা ঔপনিৱেশিক উত্তৰাধিকাৰে গভীৰভাৱে শিপাই থকা অভিযোগৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে যিবোৰ প্ৰজন্মৰ পিছত প্ৰজন্ম ধৰি স্থায়ী হৈ থাকে আৰু নৱীকৃত সংঘাতৰ সূচক হিচাপে কাম কৰে।

৬) দুৰ্বল শাসন আৰু আইনৰ শাসন: দুৰ্বল প্ৰতিষ্ঠান, দুৰ্নীতি, আৰু অকাৰ্যকৰী শাসন গাঁথনিয়ে উত্তেজনা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে আৰু অভিযোগৰ সমাধান বা নিৰপেক্ষভাৱে আইন বলবৎ কৰাত অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে।

৭) অস্ত্ৰ প্ৰসাৰ: ক্ষুদ্ৰ আৰু লঘু অস্ত্ৰকে ধৰি অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰৰ ব্যাপক উপলব্ধতাই সংঘাত বৃদ্ধি কৰিব পাৰে আৰু ইয়াক অধিক মাৰাত্মক কৰি তুলিব পাৰে, বিশেষকৈ যিবোৰ প্ৰসংগত সশস্ত্ৰ সংগঠনে ৰাষ্ট্ৰৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাহিৰত কাম কৰে।

৮) আঞ্চলিক আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় কাৰক: ভূ-ৰাজনৈতিক প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা, চুবুৰীয়া দেশৰ হস্তক্ষেপ, বা বাহ্যিক অভিনেতাৰ সশস্ত্ৰ গোটৰ প্ৰতি সমৰ্থন আদি বাহ্যিক কাৰকে সংঘাত আৰু অধিক তীব্ৰতৰ কৰি তুলিব পাৰে আৰু সমাধানৰ প্ৰচেষ্টা জটিল কৰি তুলিব পাৰে।

৯) পৰিৱেশৰ অৱক্ষয়: বনাঞ্চল ধ্বংস, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বা প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ ওপৰত প্ৰতিযোগিতা আদি পৰিৱেশৰ কাৰকে সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে, বিশেষকৈ দুৰ্বল অঞ্চলত য'ত সম্প্ৰদায়সমূহে জীৱিকাৰ বাবে পৰিৱেশৰ ওপৰত বহু পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে।

১০) সামাজিক বিভাজন: শ্ৰেণী, জাতি বা বংশৰ ৰেখাৰে বিভাজনকে ধৰি সামাজিক বিভাজনে সামাজিক সংহতি দুৰ্বল কৰি তুলিব পাৰে আৰু আন্তঃগোষ্ঠী উত্তেজনা আৰু সংঘাতত অৰিহণা যোগাব পাৰে।

এই গাঁথনিগত পৰিস্থিতিসমূহ বুজাটো সংঘাত প্ৰতিৰোধ, সমাধান আৰু সংঘাতৰ পিছৰ পুনৰ্গঠনৰ কৌশল প্ৰস্তুত কৰাৰ বাবে অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। মূল কাৰণ আৰু অন্তৰ্নিহিত অভিযোগসমূহৰ সমাধানে সংঘাত প্ৰভাৱিত সমাজসমূহত বহনক্ষম শান্তি আৰু স্থিতিস্থাপকতা গঢ়ি তোলাত সহায় কৰিব পাৰে।

Traditional management Strategies-- পৰম্পৰাগত পৰিচালনা কৌশল

সংঘাত আৰু শান্তি নিৰ্মাণৰ বাবে পৰম্পৰাগত পৰিচালনা কৌশলে প্ৰায়ে থলুৱা বা সাংস্কৃতিকভাৱে নিৰ্দিষ্ট পদ্ধতিৰ আধাৰত লয় যিবোৰ বিশেষ সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰত সময়ৰ লগে লগে বিকশিত আৰু পৰিশোধন কৰা হৈছে। এই কৌশলসমূহ বিভিন্ন সংস্কৃতি আৰু প্ৰসংগত বহু পৰিমাণে ভিন্ন হ'ব পাৰে, কিন্তু ইয়াৰ মাজত প্ৰায়ে কিছুমান সাধাৰণ নীতি আছে:

১) সম্প্ৰদায়ৰ আলোচনা আৰু মধ্যস্থতা: পৰম্পৰাগত সংঘাত সমাধানে প্ৰায়ে সন্মানীয় সম্প্ৰদায়ৰ নেতা বা বয়োজ্যেষ্ঠসকলে পৰিচালনা কৰা আলোচনা আৰু মধ্যস্থতাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে যিসকলক নিৰপেক্ষ আৰু বিশ্বাসযোগ্য বুলি গণ্য কৰা হয়। বিবাদকাৰী পক্ষসমূহক এক সুবিধাজনক আলোচনাত একত্ৰিত কৰিলে তেওঁলোকে অভিযোগ উত্থাপন কৰাত সহায় কৰিব পাৰে, ইজনে সিজনৰ দৃষ্টিভঙ্গী বুজিব পাৰে আৰু পাৰস্পৰিকভাৱে গ্ৰহণযোগ্য সমাধানৰ দিশত কাম কৰিব পাৰে।

২) পুনৰুদ্ধাৰমূলক ন্যায়: পুনৰুদ্ধাৰমূলক ন্যায়ে অপৰাধীক শাস্তি দিয়াতকৈ ক্ষতি মেৰামতি আৰু সম্পৰ্ক পুনৰুদ্ধাৰ কৰাত গুৰুত্ব দিয়ে। পৰম্পৰাগত পুনৰুদ্ধাৰমূলক ন্যায় পদ্ধতিত অন্যায় স্বীকাৰ কৰা, ক্ষমা বিচৰা আৰু ভুক্তভোগী আৰু অপৰাধীৰ মাজত মিলন বিচৰাৰ লক্ষ্যৰে অনুষ্ঠান, অনুষ্ঠান বা সম্প্ৰদায়ৰ সমাৱেশ জড়িত থাকিব পাৰে।

৩) সাংস্কৃতিক ৰীতি-নীতি আৰু অনুষ্ঠান: বহুতো পৰম্পৰাগত সমাজত সংঘাতৰ সমাধান আৰু শান্তিৰ প্ৰসাৰৰ বাবে বিশেষভাৱে ৰচনা কৰা আচাৰ-অনুষ্ঠান বা অনুষ্ঠান আছে। এই অনুষ্ঠানসমূহৰ লগত আধ্যাত্মিক নেতা বা সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলে আশীৰ্বাদ আহৰণ কৰিবলৈ, নেতিবাচক শক্তিসমূহ পৰিষ্কাৰ কৰিবলৈ বা মিলনৰ প্ৰতীক হিচাপে কৰা প্ৰতীকী কাৰ্য্য, প্ৰাৰ্থনা বা অনুষ্ঠান জড়িত হ'ব পাৰে।

৪) প্ৰথাগত আইন আৰু নীতি: পৰম্পৰাগত সমাজত প্ৰায়ে প্ৰথাগত আইন আৰু নীতি থাকে যিয়ে আচৰণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে আৰু সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰত বিবাদ নিষ্পত্তি কৰে। এই প্ৰথাগত ব্যৱস্থাসমূহে আনুষ্ঠানিক আইনী পদ্ধতিতকৈ সহমত গঠন, সামূহিক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ আৰু পুনৰুদ্ধাৰমূলক ন্যায়ৰ নীতিসমূহক অগ্ৰাধিকাৰ দিব পাৰে।

৫) বয়োজ্যেষ্ঠ পৰিষদ আৰু পৰম্পৰাগত কৰ্তৃপক্ষ: বহু সংস্কৃতিত বয়োজ্যেষ্ঠ পৰিষদ বা পৰম্পৰাগত কৰ্তৃপক্ষই সংঘাত সমাধান আৰু শান্তি গঢ়াত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

সন্মানীয় সম্প্রদায়ৰ সদস্য বা নেতাৰে গঠিত এই পৰিষদসমূহৰ বিবাদৰ বিচাৰ, ৰায়দান বা সংঘাতপূৰ্ণ পক্ষৰ মাজত আলোচনাৰ সুবিধা প্ৰদান কৰাৰ কৰ্তৃত্ব থাকিব পাৰে।

৬) গল্প কোৱাৰ জৰিয়তে সংঘাতৰ ৰূপান্তৰঃ বহু পৰম্পৰাগত সমাজত সংঘাতৰ ৰূপান্তৰৰ বাবে গল্প কোৱা এক শক্তিশালী আহিলা। মিলন, ক্ষমা আৰু সহযোগিতাৰ বিষয়বস্তু উজ্জ্বল কৰি তোলা কাহিনী, মিথ বা মৌখিক ইতিহাস ভাগ-বতৰা কৰি সম্প্ৰদায়সমূহে সদস্যসকলৰ মাজত সহানুভূতি, বুজাবুজি আৰু সংহতিৰ প্ৰসাৰ ঘটাব পাৰে।

৭) সম্প্ৰদায়ভিত্তিক শান্তি নিৰ্মাণ পদক্ষেপঃ পৰম্পৰাগত পৰিচালনা কৌশলে প্ৰায়ে সম্প্ৰদায়ৰ মালিকীস্বত্ব আৰু শান্তি নিৰ্মাণ পদক্ষেপত অংশগ্ৰহণক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়ে। আলোচনা, মিলন আৰু সামাজিক সংহতিৰ প্ৰসাৰৰ লক্ষ্যৰে প্ৰকল্পৰ ডিজাইন আৰু ৰূপায়ণত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হ'ব পাৰে।

৮) আন্তঃধৰ্ম আৰু আন্তঃজাতিগত আলোচনাঃ বিভিন্ন সমাজত পৰম্পৰাগত শান্তি নিৰ্মাণ কৌশলে বিভাজন দূৰ কৰাৰ, পাৰস্পৰিক সন্মান গঢ়ি তোলা আৰু বিভিন্ন ধৰ্মীয় বা জাতিগত সম্প্ৰদায়ৰ মাজত আস্থা গঢ়ি তোলাৰ উপায় হিচাপে আন্তঃধৰ্ম বা আন্তঃজাতিগত আলোচনাক গুৰুত্ব দিব পাৰে।

৯) সংঘাত প্ৰতিৰোধ আৰু আগতীয়া সতৰ্কবাণী ব্যৱস্থাঃ পৰম্পৰাগত সমাজত সংঘাত হিংসালৈ পৰিণত হোৱাৰ আগতে ধৰা পেলোৱা আৰু সমাধানৰ বাবে অনানুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা থাকিব পাৰে। ইয়াৰ ভিতৰত আগতীয়া সতৰ্কবাণী ব্যৱস্থা, মধ্যস্থতাকাৰীৰ অনানুষ্ঠানিক নেটৱৰ্ক, বা সম্প্ৰদায়ভিত্তিক সংঘাত সমাধান ব্যৱস্থা আদি থাকিব পাৰে।

১০) বহনক্ষম জীৱিকা আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়নঃ অন্তৰ্নিহিত আৰ্থ-সামাজিক অভিযোগসমূহৰ সমাধান কৰাটো প্ৰায়ে পৰম্পৰাগত শান্তি নিৰ্মাণ পদ্ধতিৰ কেন্দ্ৰীয় বিষয়। শিক্ষা, স্বাস্থ্যসেৱা, নিয়োগ, আৰু অন্যান্য মৌলিক সেৱাসমূহৰ সুবিধা উন্নত কৰাৰ প্ৰচেষ্টাই দৰিদ্ৰতা আৰু বৈষম্য হ্ৰাস কৰাত সহায় কৰিব পাৰে, যিবোৰ সংঘাতৰ মূল চালক।

সমসাময়িক শান্তি নিৰ্মাণ প্ৰচেষ্টাত পৰম্পৰাগত ব্যৱস্থাপনা কৌশলসমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিলে স্থানীয় জ্ঞান, সম্পদ আৰু সাংস্কৃতিক পদ্ধতিসমূহৰ আধাৰত হস্তক্ষেপ সমৃদ্ধ কৰিব পাৰি যিবোৰক গতানুগতিক পদ্ধতিত প্ৰায়ে অৱজ্ঞা কৰা হয়।

Negotiation and Mediation-- আলোচনা আৰু মধ্যস্থতা

আলোচনা আৰু মধ্যস্থতা সংঘাত সমাধান আৰু শান্তি নিৰ্মাণৰ বাবে অপৰিহাৰ্য আহিলা, ই পক্ষসমূহৰ বাবে তেওঁলোকৰ মতানৈক্যসমূহ সমাধান কৰিবলৈ আৰু পাৰস্পৰিকভাৱে গ্ৰহণযোগ্য সমাধানৰ দিশত কাম কৰিবলৈ গাঁথনিগত প্ৰক্ৰিয়া আগবঢ়ায়। সংঘাত আৰু শান্তি নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত আলোচনা আৰু মধ্যস্থতাৰ মূল দিশসমূহ ইয়াত উল্লেখ কৰা হৈছে:

১) সংঘাত বিশ্লেষণঃ আলোচনা বা মধ্যস্থতাত লিপ্ত হোৱাৰ আগতে সংঘাতৰ অন্তৰ্নিহিত কাৰণ, অংশীদাৰ, স্বাৰ্থ, আৰু ক্ষমতাৰ গতিশীলতা চিনাক্ত কৰাটোকে ধৰি সংঘাতৰ সম্যক

বিশ্লেষণ কৰাটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই বিশ্লেষণে মধ্যস্থতাকাৰীসকলক প্ৰসংগ বুজিবলৈ আৰু উপযুক্ত প্ৰক্ৰিয়াসমূহ ডিজাইন কৰাত সহায় কৰে।

২) নিৰপেক্ষ সুবিধা: মধ্যস্থতাকাৰী বা সুবিধা প্ৰদানকাৰীক জড়িত সকলো পক্ষই নিৰপেক্ষ আৰু নিৰপেক্ষ বুলি ধৰিব লাগে। তেওঁলোকৰ ভূমিকা হৈছে যোগাযোগৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা, আলোচনা প্ৰক্ৰিয়া পৰিচালনা কৰা, আৰু পক্ষ নোলোৱাকৈ স্বার্থ, প্ৰয়োজনীয়তা আৰু সম্ভাৱ্য সমাধানৰ সন্ধান কৰাত পক্ষসমূহক সহায় কৰা।

৩) বিশ্বাস আৰু প্ৰতিবেদন গঢ়ি তোলা: ফলপ্ৰসূ আলোচনা আৰু মধ্যস্থতাৰ বাবে বিৰোধী পক্ষৰ সৈতে আস্থা আৰু সম্পৰ্ক স্থাপন কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। মধ্যস্থতাকাৰীসকলে আলোচনাৰ বাবে অনুকূল পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰিবলৈ প্ৰায়ে আত্মবিশ্বাস গঢ়ি তোলা ব্যৱস্থা, সক্ৰিয় শুনা আৰু সহানুভূতিশীলতাত লিপ্ত হয়।

৪) স্বার্থ আৰু প্ৰয়োজনীয়তা স্পষ্ট কৰা: আলোচনা আৰু মধ্যস্থতাই কেৱল তেওঁলোকৰ উল্লেখিত স্থিতিৰ পৰিৱৰ্তে পক্ষসমূহৰ অন্তৰ্নিহিত স্বার্থ, প্ৰয়োজন আৰু উদ্বেগ চিনাক্ত কৰাত গুৰুত্ব দিয়ে। প্ৰতিটো পক্ষক পৰিচালিত কৰা প্ৰেৰণাসমূহ বুজি পাই মধ্যস্থতাকাৰীসকলে সকলোৰে স্বার্থক সম্বোধন কৰা সৃষ্টিশীল সমাধান বিচাৰি উলিওৱাত সহায় কৰিব পাৰে।

৫) বিকল্প সৃষ্টি কৰা: মধ্যস্থতাকাৰীসকলে সংঘাত সমাধানৰ বাবে বহুতো বিকল্প সৃষ্টি কৰিবলৈ মগজুৰ ধুমুহা আৰু সমস্যা সমাধানৰ অধিবেশনৰ সুবিধা প্ৰদান কৰে। এই প্ৰক্ৰিয়াই সৃষ্টিশীলতা আৰু নমনীয়তাক উৎসাহিত কৰে, যাৰ ফলত পক্ষসমূহে তেওঁলোকৰ পাৰস্পৰিক স্বার্থ পূৰণ কৰা উইন-উইন সমাধানসমূহ অন্বেষণ কৰিব পাৰে।

৬) যোগাযোগ দক্ষতা: আলোচনা আৰু মধ্যস্থতাত ফলপ্ৰসূ যোগাযোগ অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। পক্ষসমূহৰ মাজত স্পষ্ট আৰু গঠনমূলক আলোচনা নিশ্চিত কৰিবলৈ মধ্যস্থতাকাৰীসকল সক্ৰিয়ভাৱে শুনা, পুনৰ ফ্ৰেমৱৰ্ক কৰা, সাৰাংশ কৰা আৰু স্পষ্ট কৰাত দক্ষ হ'ব লাগিব।

৭) সাংস্কৃতিক সংবেদনশীলতা: সাংস্কৃতিক পাৰ্থক্যই আলোচনা আৰু মধ্যস্থতা গতিশীলতাক যথেষ্ট প্ৰভাৱিত কৰিব পাৰে। মধ্যস্থতাকাৰীসকলে সাংস্কৃতিক নীতি-নিয়ম, মূল্যবোধ আৰু যোগাযোগ শৈলীৰ প্ৰতি সংবেদনশীল হ'ব লাগে, বিভিন্ন সাংস্কৃতিক দৃষ্টিভংগীৰ সৈতে খাপ খুৱাই নিজৰ দৃষ্টিভংগীক খাপ খুৱাই ল'ব লাগে।

৮) আৱেগ পৰিচালনা: সংঘাতৰ ফলত প্ৰায়ে খং, ভয়, অনাস্থাৰ দৰে প্ৰবল আৱেগৰ সৃষ্টি হয়। মধ্যস্থতাকাৰীসকলে পক্ষসমূহক তেওঁলোকৰ আৱেগ গঠনমূলকভাৱে পৰিচালনা কৰাত সহায় কৰিব লাগিব, অনুভৱ প্ৰকাশৰ বাবে আৰু অন্তৰ্নিহিত আৱেগিক উত্তেজনা সমূহৰ সমাধানৰ বাবে এক নিৰাপদ স্থান সৃষ্টি কৰিব লাগিব।

৯) বাস্তৱ পৰীক্ষণ: সমগ্ৰ আলোচনা প্ৰক্ৰিয়াত মধ্যস্থতাকাৰীয়ে পক্ষসমূহক বিভিন্ন প্ৰস্তাৱিত সমাধানৰ সম্ভাৱনীয়তা আৰু পৰিণতিৰ মূল্যায়ন কৰাত সহায় কৰে। ইয়াৰ বাবে বাস্তৱ পৰীক্ষণ জড়িত হৈ থাকে যাতে প্ৰসংগ আৰু বাধাসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি চুক্তিসমূহ ব্যৱহাৰিক, বহনক্ষম আৰু বাস্তৱসন্মত হোৱাটো নিশ্চিত কৰিব পাৰি।

১০) চুক্তি আৰু ৰূপায়ণ: এবাৰ পক্ষসমূহে আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে চুক্তিত উপনীত হ'লে মধ্যস্থতাকাৰীসকলে চুক্তিখন আনুষ্ঠানিককৰণ আৰু ৰূপায়ণ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰাত তেওঁলোকক সহায় কৰে। অনুসৰণ নিশ্চিত কৰিবলৈ আৰু যিকোনো উদীয়মান সমস্যাৰ সমাধানৰ বাবে নিৰীক্ষণ আৰু অনুসৰণ ব্যৱস্থা স্থাপন কৰিব পাৰি।

আলোচনা আৰু মধ্যস্থতা হৈছে নমনীয় আৰু খাপ খোৱা প্ৰক্ৰিয়া যিবোৰক আন্তঃব্যক্তিগত বিবাদৰ পৰা আৰম্ভ কৰি জটিল আন্তঃগোষ্ঠী সংঘাতলৈকে বিভিন্ন সংঘাতৰ প্ৰসংগত অনুকূলিত কৰিব পাৰি। আলোচনা, বুজাবুজি আৰু সহযোগিতাৰ প্ৰসাৰ ঘটাই তেওঁলোকে বহনক্ষম শান্তি গঢ়ি তোলা আৰু সংঘাত শান্তিপূৰ্ণভাৱে সমাধান কৰাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

Gandhian Methods for Conflict and Peace Building-- গান্ধীবাদী পদ্ধতি

সংঘাত নিৰাময় আৰু শান্তি নিৰ্মাণৰ বাবে গান্ধীবাদী পদ্ধতিৰ শিখা ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ নেতা মহাত্মা গান্ধীয়ে সমৰ্থন কৰা দৰ্শন আৰু নীতিৰ মাজত। গান্ধীৰ দৃষ্টিভঙ্গীত সংঘাত সমাধান আৰু সামাজিক ন্যায়ৰ প্ৰসাৰৰ বাবে অহিংস প্ৰতিৰোধ, নৈতিক বুজাবুজি আৰু আলোচনাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছিল। সংঘাত আৰু শান্তি নিৰ্মাণৰ বাবে গান্ধীবাদী পদ্ধতিৰ মূল উপাদানসমূহ ইয়াত উল্লেখ কৰা হ'ল-

১) সত্যগ্ৰহ (আত্মা শক্তি): সত্যগ্ৰহ বা অহিংস প্ৰতিৰোধ গান্ধী দৰ্শনৰ মূলতে নিহিত হৈ আছে। ইয়াত হিংসাৰ আশ্ৰয় নোলোৱাকৈ অন্যায়ে আৰু অত্যাচাৰক প্ৰত্যাহ্বান জনাবলৈ অহিংস উপায় যেনে নাগৰিক অবাধ্যতা, প্ৰতিবাদ, ধৰ্মঘট, বৰ্জন আদিৰ ব্যৱহাৰ জড়িত হৈ আছে। সত্যগ্ৰহই বিৰোধীৰ নৈতিক বিবেকক আকৰ্ষণ কৰিব বিচাৰে আৰু সহানুভূতি আৰু বুজাবুজিৰ জৰিয়তে সম্পৰ্কক ৰূপান্তৰিত কৰিব বিচাৰে।

২) অহিংসা (Nonviolence): অহিংসা বা অহিংসা গান্ধী দৰ্শনৰ এক মূল নীতি। ইয়াৰ লগত আনৰ প্ৰতি শাৰীৰিক, মৌখিক বা মানসিক ক্ষতিৰ পৰা বিৰত থকাটো জড়িত হৈ থাকে, আনকি প্ৰৰোচনা বা আক্ৰমণাত্মকতাৰ সন্মুখীন হ'লেও। অহিংসা নিষ্ক্ৰিয় বশৱৰ্তী নহয় বৰঞ্চ সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ বাবে এক সক্ৰিয় শক্তি, যিটো সকলো সত্তাৰ প্ৰতি মমতা, প্ৰেম আৰু সন্মানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ় লৈ উঠিছে।

৩) সত্য আৰু স্বচ্ছতা: গান্ধীবাদী পদ্ধতিয়ে যোগাযোগ আৰু কৰ্মত সত্যতা আৰু স্বচ্ছতাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। গান্ধী নীতিৰ অনুশীলনকাৰীসকলে তেওঁলোকৰ পাৰস্পৰিক ক্ৰিয়া-কলাপত সততা, সততা আৰু মুকলি মনৰতা বজাই ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰে, যাৰ ফলত সংঘাতপূৰ্ণ পক্ষসমূহৰ মাজত আস্থা আৰু বিশ্বাসযোগ্যতা বৃদ্ধি পায়।

৪) গঠনমূলক কাৰ্যসূচী: গান্ধীয়ে ইতিবাচক কাৰ্যৰ জৰিয়তে সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অন্যায়েৰ সমাধানৰ লক্ষ্যৰে গঠনমূলক কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ পোষকতা কৰিছিল। এই কাৰ্যসূচীসমূহে সম্প্ৰদায় উন্নয়ন, শিক্ষা, স্বাস্থ্যসেৱা, আত্মনিৰ্ভৰশীলতা, আৰু বহনক্ষম জীৱিকা, প্ৰান্তীয় সম্প্ৰদায়সমূহক সবলীকৰণ আৰু আত্মনিৰ্ভৰশীলতাক প্ৰসাৰ কৰা আদি পদক্ষেপসমূহ সামৰি লৈছিল।

৫) আলোচনা আৰু মিলন: সংঘাত সমাধান আৰু স্থায়ী শান্তি গঢ়ি তোলাৰ বাবে আলোচনা আৰু মিলনৰ শক্তিত গান্ধীয়ে বিশ্বাস কৰিছিল। তেওঁ সংঘাতপূৰ্ণ পক্ষসমূহৰ মাজত সন্মানজনক আৰু সহানুভূতিশীল যোগাযোগক উৎসাহিত কৰিছিল, তেওঁলোকৰ দৃষ্টিভংগী আৰু অভিযোগসমূহ বুজিবলৈ বিচাৰিছিল আৰু লগতে পাৰস্পৰিক সন্মান আৰু বুজাবুজিৰ প্ৰসাৰ ঘটাইছিল।

৬) আত্মশুদ্ধি আৰু আত্ম-অনুশাসন: গান্ধীবাদী পদ্ধতিত ফলপ্ৰসূ কাৰ্যৰ পূৰ্বচৰ্ত হিচাপে আত্মশুদ্ধি আৰু আত্ম-অনুশাসনৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হয়। ব্যক্তিগত পক্ষপাতিত্ব, অহংকাৰ আৰু খং অতিক্ৰম কৰিবলৈ অনুশীলনকাৰীসকলে আত্মনিৰীক্ষণ, আত্মচিন্তা আৰু আত্ম-অনুশাসনত লিপ্ত হয়, আভ্যন্তৰীণ শক্তি আৰু নৈতিক সাহস গঢ়ি তোলে।

৭) স্বৈচ্ছামূলক বলিদান: ন্যায় আৰু সত্যৰ সন্ধানত স্বৈচ্ছামূলক ত্যাগ আৰু নিস্বার্থতাৰ পোষকতা কৰিছিল গান্ধীয়ে। গান্ধীবাদী পদ্ধতিৰ অনুশীলনকাৰীসকলে ব্যক্তিগত ত্যাগ কৰিবলৈ, কষ্ট সহ্য কৰিবলৈ, আৰু বৃহত্তৰ মংগলৰ বাবে দমন ভোগ কৰিবলৈ ইচ্ছুক, তেওঁলোকৰ দায়বদ্ধতা আৰু নিষ্ঠাৰ জৰিয়তে আনক অনুপ্ৰাণিত কৰে।

৮) প্ৰান্তীয় লোকৰ সবলীকৰণ: গান্ধীবাদী পদ্ধতিত কৃষক, শ্ৰমিক, মহিলা, সংখ্যালঘুকে ধৰি প্ৰান্তীয় আৰু নিপীড়িত সম্প্ৰদায়ৰ সবলীকৰণক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হয়। তৃণমূল পৰ্যায়ৰ সংগঠন, শিক্ষা, আৰু সামূহিক কাৰ্যৰ জৰিয়তে গান্ধীয়ে প্ৰান্তীয়সকলক তেওঁলোকৰ অধিকাৰ আৰু মৰ্যাদা প্ৰমাণ কৰিবলৈ শক্তিশালী কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

৯) বিশ্ব সংহতি: গান্ধীৰ শান্তি নিৰ্মাণৰ দৃষ্টিভংগী ৰাষ্ট্ৰীয় সীমাৰ বাহিৰলৈও বিস্তৃত হৈছিল, সংঘাতৰ মূল কাৰণসমূহৰ সমাধান আৰু বিশ্বজুৰি ন্যায় আৰু সমতাক প্ৰসাৰিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্ব সংহতি আৰু সহযোগিতাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল।

১০) গান্ধীবাদী নেতৃত্বৰ উত্তৰাধিকাৰ: গান্ধীবাদী পদ্ধতিয়ে সমগ্ৰ বিশ্বতে সামাজিক ন্যায়, মানৱ অধিকাৰ, শান্তি নিৰ্মাণৰ বাবে আন্দোলনসমূহক অনুপ্ৰাণিত কৰি আহিছে। গান্ধীৰ উত্তৰাধিকাৰীয়ে সংঘাত সমাধান আৰু অধিক ন্যায়সংগত আৰু শান্তিপূৰ্ণ পৃথিৱী গঢ়ি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত অহিংসা, নৈতিক সাহস আৰু নৈতিক নেতৃত্বৰ পৰিৱৰ্তনশীল শক্তিৰ কথা মনত পেলাই দিয়ে।